

Krzemienica, dn.07.05.2019

(imię i nazwisko składającego petycję, adres zamieszkania)

**Sz. Pani Anna Zalewska
Minister Edukacji Narodowej
ul. al. J. Ch. Szucha 25
00-918 Warszawa**

Petycja w sprawie uprawnienia dzieci i młodzieży z diagnozą Zaburzeń hiperkinetycznych, w tym z Hiperkinetycznym zaburzeniem zachowania (ADHD) do ubiegania się o orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego oraz objęcia wsparciem przez nauczyciela wspomagającego

Zwracam się do Pani Minister, w imieniu własnego dziecka, a także wszystkich dzieci i młodzieży z diagnozą Zaburzeń hiperkinetycznych (F90-F90.9), w tym z Hiperkinetycznym zaburzeniem zachowania (ADHD), wyróżnionych w obowiązującej Międzynarodowej Statystycznej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych ICD-10, z prośbą o dokonanie zmian w przepisach dotyczących **warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym**, które reguluje Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 roku. W dokumencie tym, określono:

§ 1. (...) warunki organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego:

1) niepełnosprawnych: niesłyszących, słabosłyszących, niewidomych, słabowidzących, z niepełnosprawnością ruchową, w tym z afazją, z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, umiarkowanym lub znacznym, z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera, i z niepełnosprawnościami sprzężonymi, zwanych dalej „uczniami niepełnosprawnymi”,

2) niedostosowanych społecznie, zwanych dalej „uczniami niedostosowanymi społecznie”,

3) zagrożonych niedostosowaniem społecznym, zwanych dalej „uczniami zagrożonymi niedostosowaniem społecznym” – wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy.

W związku z powyższym, postuluję w imieniu własnego dziecka, a także wszystkich dzieci i młodzieży z rozpoznaniem Zaburzeń hiperkinetycznych, w tym z Hiperkinetycznym zaburzeniem zachowania (ADHD) o uwzględnienie potrzeb naszych dzieci i o włączenie ich do grupy uczniów, którym przysługuje prawo do ubiegania się o orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego oraz umożliwienie im korzystania z pomocy i wsparcia nauczyciela wspomagającego. Nie kwestionuję, wyszczególnionych we wspomnianym powyżej Rozporządzeniu, grup dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, zagrożonych niedostosowaniem społecznym, czy niedostosowanych społecznie, zależy mi jedynie na daniu takiego samego prawa uczniom z Zaburzeniami hiperkinetycznymi, w tym z ADHD. Swoje stanowisko uzasadniam, następującymi argumentami:

- a) osoby z tego typu diagnozą mają utrudniony start w procesie edukacyjnym i są zwykle nieakceptowane przez rówieśników, a zatem mają trudności w zaadoptowaniu się do warunków szkolnych,
- b) zaburzenia hiperkinetyczne, w tym ADHD diagnozowane są najczęściej między 6 a 9 rokiem życia (wówczas następuje nasilenie objawów), jednak nie wcześniej niż w 7 roku życia, zwykle po pierwszym półroczu klasy pierwszej. Dość często diagnoza taka stawiana jest nawet w 10 roku życia, zaś trudności w rozwoju, a w szczególności w zachowaniu dziecka pojawiają się znacznie wcześniej, gdyż nawet w 2 roku życia,
- c) w praktyce dość często, dzieci i młodzież z diagnozą Zaburzeń hiperkinetycznych, w tym z ADHD utożsamia się z dziećmi zagrożonymi niedostosowaniem społecznym lub niedostosowanymi społecznie, co w moim przekonaniu i odczuciu jako rodzica, jest bardzo krzywdzące i niesprawiedliwe, ponieważ Zaburzenia hiperkinetyczne, w tym ADHD, są zaburzeniami o podłożu neurobiologicznym i ani rodzic, ani dziecko nie mają na nie wpływu,
- d) w związku z dość późnym rozpoznaniem tego typu zaburzeń, uczniowie tacy, mają utrudniony dostęp do terapii, a w praktyce, przez brak orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, mają zamkniętą drogę do bezpłatnej terapii na terenie szkoły.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 sierpnia 2017 roku, zmieniającego rozporządzenie w sprawie zasad udzielania i organizowania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach, dzieciom i młodzieży z rozpoznaniem Zaburzeń hiperkinetycznych, w tym z ADHD przysługuje pomoc psychologiczno-pedagogiczna, ponieważ zaburzenia te należą do zaburzeń zachowania i emocji, zgodnie z Klasyfikacją ICD-10, co precyzuje, przytoczony poniżej fragment Rozporządzenia:

§ 3. 1. Pomoc psychologiczno-pedagogiczna udzielana uczniowi w szkole i placówce polega na rozpoznawaniu i zaspokajaniu indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych ucznia oraz rozpoznawaniu indywidualnych możliwości psychofizycznych ucznia i czynników środowiskowych wpływających na jego funkcjonowanie w szkole i placówce, w celu wspierania potencjału rozwojowego ucznia i stwarzania warunków do jego aktywnego i pełnego uczestnictwa w życiu szkoły i placówki oraz w środowisku społecznym.

2. Potrzeba objęcia ucznia pomocą psychologiczno-pedagogiczną w szkole wynika w szczególności: 1) z niepełnosprawności; 2) z niedostosowania społecznego; 3) z zagrożenia niedostosowaniem społecznym; 4) z zaburzeń zachowania lub emocji;

5) ze szczególnych uzdolnień; 6) ze specyficznych trudności w uczeniu się; 7) z deficytów kompetencji i zaburzeń sprawności językowych; 8) z choroby przewlekłej; 9) z sytuacji kryzysowych lub traumatycznych; 10) z niepowodzeń edukacyjnych; 11) z zaniedbań środowiskowych związanych z sytuacją bytową ucznia i jego rodziny, sposobem spędzania czasu wolnego i kontaktami środowiskowymi; 12) z trudności adaptacyjnych związanych z różnicami kulturowymi lub ze zmianą środowiska edukacyjnego, w tym związanych z wcześniejszym kształceniem za granicą.

W praktyce, dzieci w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej mają przyznane zajęcia w wymiarze 2 x 45 minut w tygodniu, nie przysługują im zajęcia rewalidacyjne. Dodatkowym wyzwaniem dla rodziców dzieci i młodzieży z diagnozą Zaburzeń hiperkinetycznych, w tym z ADHD, jest postrzeganie tych dzieci jako uczniów niegrzecznych, zbuntowanych, aroganckich, agresywnych i niewychowanych, często także leniwych i stwarzających same problemy, co generuje negatywne nastawienie ze strony nauczycieli, a przede wszystkim rodziców innych uczniów i samych rówieśników. Takie postawy nie sprzyjają dostrzeganiu potencjału dzieci i młodzieży z ADHD, jej zasobów, mocnych stron, a przecież takie też posiadają. W związku z tym, rodzice często wzywani są do szkół i wysłuchują niepoehlebnych opinii na temat swoich dzieci. Takie sytuacje powodują, że uczniowie zmagający się z Zaburzeniami hiperkinetycznymi, w tym z ADHD, czują się winni we wszystkich trudnych sytuacjach, jakie mają miejsce w szkole, klasie. Nie są w stanie ukształtować pozytywnego obrazu samego siebie, co w przyszłości może sprzyjać depresji, czy innym zaburzeniom psychicznym. Ponadto obarcza się całą winą za zachowanie takiego ucznia, przede wszystkim rodziców. Nie jest to dobry krok, do budowania dialogu, partnerstwa między rodzicami a nauczycielami, dyrekcją szkół. Warto podkreślić, że **Ustawa Prawo Oświatowe 2016 Art.1.** mówi, że system oświaty zapewnia w szczególności: 1) realizację prawa każdego obywatela Rzeczypospolitej Polskiej do kształcenia się oraz prawa dzieci i młodzieży do wychowania i opieki, odpowiednich do wieku i osiągniętego rozwoju; 2) wspomaganie przez szkołę wychowawczej roli rodziny; 3) wychowanie rozumiane jako wspieranie dziecka w rozwoju ku pełnej dojrzałości w sferze fizycznej, emocjonalnej, intelektualnej, duchowej i społecznej, wzmacniane i uzupełniane przez działania z zakresu profilaktyki problemów dzieci i młodzieży.

W przypadku dzieci z diagnozą Zaburzeń hiperkinetycznych, w tym z ADHD zaleca się między innymi nauczanie indywidualne, które w świetle przepisów prawa, zgodnie z **Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 roku w sprawie indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego dzieci i indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży § 5.** Zajęcia indywidualnego przygotowania przedszkolnego lub zajęcia indywidualnego nauczania prowadzi się:

- w miejscu pobytu dziecka lub ucznia, w szczególności w domu rodzinnym,
- placówkach, o których mowa w art. 2 pkt. 7 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze oraz specjalne ośrodki wychowawcze dla dzieci i młodzieży wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki, metod pracy i wychowania, a także ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze umożliwiające dzieciom i młodzieży, o których mowa w art.36 ust.17, a także dzieciom i młodzieży z niepełnosprawnościami sprzężonymi, z których jedną z niepełnosprawności jest niepełnosprawność intelektualna, realizację

odpowiednio obowiązku, o którym mowa w art.31 ust.4, obowiązku szkolnego i obowiązku nauki;

- u rodziny zastępczej, w rodzinnym domu dziecka, w placówce opiekuńczo-wychowawczej lub w regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej, o których mowa w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2017 r. poz. 697 i 1292). Nauczanie indywidualne pozbawia dzieci i młodzież z Zaburzeniami hiperkinetycznymi, w tym z ADHD, możliwości uspołeczniania, budowania relacji z rówieśnikami, a także kształtowania postaw moralnych i akceptowanych społecznie, zwłaszcza, że w obliczu obowiązujących przepisów, może odbywać się głównie w domu ucznia.

Kolejnym wyzwaniem dla rodziców dzieci i młodzieży z tego typu zaburzeniami, są utrudnienia w organizowaniu wycieczek, wyjść do kina, teatru. Zdarzają się sytuacje, w których nauczyciele niechętnie zabierają dzieci z Zaburzeniami hiperkinetycznymi, w tym z ADHD na tego typu atrakcje, tłumacząc swoją decyzję obawami o trudne zachowanie w trakcie wycieczki, czy wspólnego, klasowego wyjścia. Niejednokrotnie nauczyciele oczekują, że podczas zorganizowanych wyjść, czy wyjazdów, będzie uczestniczył rodzic takiego dziecka, często jest to jedyny argument decydujący o tym, czy dziecko będzie mogło uczestniczyć razem z klasą w tego typu przedsięwzięciach. W związku z tym rodzic, aby umożliwić dziecku pełne uczestnictwo w życiu klasy, zobowiązany jest wziąć w pracy urlop. Rozumiem obawy nauczycieli, ale proszę zrozumieć także rodzica, a przede wszystkim takiego ucznia, któremu zabiera się szansę na równy dostęp do kontaktu z kulturą szeroko pojętą i rozwijanie umiejętności społecznych.

Doceniamy dotychczasowy wysiłek dyrekcji i nauczycieli, którzy wspierają dzieci, młodzież z Zaburzeniami hiperkinetycznymi, w tym z ADHD i ich rodziny, służą dobrą radą, prezentują postawy empatyczne. Przy czym należy zaznaczyć, że nie można mówić o pozytywnym nastawieniu do takich uczniów, we wszystkich szkołach w Polsce. Z pewnością potrzebne jest doksztalcanie się nauczycieli i rodziców w zakresie udzielania pomocy i wsparcia, a także wychowania dzieci i młodzieży z tego typu zaburzeniami.

Pragnę podkreślić, że rodzice wykonują ogrom pracy, by pomóc swoim dzieciom:

- szukają pomocy u specjalistów,
- czytają fachową literaturę,
- uczestniczą w szkoleniach „Szkoła dla Rodziców Dzieci z ADHD”,
- w sytuacjach wskazanych podejmują terapię systemu rodziny,
- próbują nawiązać dialog z nauczycielami i dyrekcją w szkołach.

Sama, jako ojciec dziecka z nadpobudliwością psychoruchową, od 6 roku życia syna, poszukuję wsparcia i pomocy u psychiatrów, psychologów. Poszukuję wskazówek w fachowej literaturze, radzę się innych rodziców. Nie pozostaję bierny w kwestii walki o dobro mojego dziecka.

Podsumowując, postuluję w imieniu własnego syna, innych dzieci, młodzieży i ich rodzin o uwzględnienie potrzeb dzieci i młodzieży z Zaburzeniami hiperkinetycznymi, w tym z ADHD i **danie im prawa ubiegania się o orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego oraz możliwość korzystania z pomocy i wsparcia nauczyciela wspomagającego**. Wierzę, że takie rozwiązanie przyczyni się do poprawy funkcjonowania takich uczniów w szkole i do lepszej współpracy między nauczycielem-ucznikiem, a także między rodzicem a nauczycielem.

Uważam, że powyższa petycja jest skierowana do Pani Minister w zasadnej i słusznej sprawie, zwłaszcza w kontekście myślenia o edukacji włączającej, która zakłada między innymi edukację uczniów ze specjalnymi potrzebami z ich zdrowymi rówieśnikami i ich rodzeństwem w najbliższej szkole ich zamieszkania. W Polsce z roku na rok wzrasta ilość dzieci ze specjalnymi potrzebami-według szacunków GUS to 18 – 20 % całej populacji uczniowskiej są to uczniowie z różnymi rodzajami niepełnosprawności, (między innymi: ADHD, dysleksja, choroby przewlekłe jak np. padaczka, cukrzyca). Dlatego naszym obowiązkiem jest zorganizować takie warunki nauki i wyrównywania szans edukacyjnych by nie zaistniała konieczność uczenia tejże grupy dzieci poza ich środowiskiem lokalnym, rówieśniczym, rodzinnym i społecznym¹.

Ufam i wierzę, że moje postulaty spotkają się ze strony Pani Minister Edukacji Narodowej ze zrozumieniem i zostaną urzeczywistnione poprzez wprowadzenie stosownych uregulowań i zmian w prawie oświatowym, na co ja i rodzice dzieci oraz młodzieży z Zaburzeniami hiperkinetycznymi, w tym z ADHD, z nadzieją oczekujemy.

Z poważaniem

¹ M. Tarwacki, Edukacja włączająca – przyszłość polskiej edukacji, Ośrodek Rozwoju Edukacji, <https://www.ore.edu.pl/wp-content/plugins/download-attachments/includes/download.php?id=3190>